

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskiej Armii i Marynarki wojennej
oraz Wojskowej Służby Pole
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0046 50 55 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawackie.pl
NIP 956 10 25 127; REGON 876 322 713
KRS 00000 41852
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Brodnica
WSK

+ Bekter Stefania Aleksandra
ps. „Czarny Anioł”

UK: 888/236333

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI

Behler Stefania Aleks.
T: K: 888/2363 Som.
Brodnicza WSK

I/1. Relacja

k. 45. 1-4

I/2. Dokumenty (sensu stricte) dotyczące osoby relatora

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora

II. Materiały uzupełniające relację

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r.

III/5 – inne

IV. Korespondencja

V. Nazwiskowe karty informacyjne

k. 99

VI. Fotografie

brak.

I/1. Relacja: Bekter Stefania.

1. Inf. o działalności Bekter Aleksandry Stefanii w oparciu o relacje konspiratorów, mpisy (różne wersje) k. 4 5. 1-4

+ Bekter Aleksandra ps "Czarny Anioł", nie zameżna, pielęgniarka
ur. , córka i Joanny z d.
zamieszkała w czasie okupacji ww wsi Pokrzydowo koło Brodnicy
zamordowana 30.12.1944 r. w więzieniu w Brodnicy

W związku z działalnością grupy desantowo-rozpoznawczej "Pomorze" L.W.P.
przeprowadziło Jagdkommando w końcu grudnia 1944 r. pacyfikację okolic
lasów brodnickich. W czasie rewizji w Pokrzydowie znaleźli u A. Bekter
duży magazyn WS² materiałów sanitarnych /jeden z kilku punktów przygo-
towawczych dla szpitala polowego obwodu Brodnica na okres "Burzy"/. Roz-
strzelano mieszkańców wioski /tamże pomnik/ a aresztowania objęły cały
obwód Brodnica /przeszło 70 osób/

A. Bekter należała do sekcji sanitarnej WSK, której kierowniczką była
Irena Wiwatowska.

Źródło: Relacje S. Dzięgielewskiego, B. Gacy i wielu innych

Stefania
Bekter Aleksandra ps "Czarny Anioł", nie zamężna, pielęgniarka
ur. , córka i Joanny z d.
zamieszkała w czasie okupacji w wsi Pokrzydowo koło Brodnicy
zamordowana 30.12.1944 r. w więzieniu w Brodnicy

W związku z działalnością grupy desantowo-rozpoznawczej "Pomorze" L.W.P. przeprowadziło Jagdkommando w końcu grudnia 1944 r. pacyfikację okolic lasów brodnickich. W czasie rewizji w Pokrzydowie znaleźli u A. Bekter duży magazyn WS² materiałów sanitarnych /jeden z kilku punktów przygotowawczych dla szpitala polowego obwodu Brodnica na okres "Burzy"/. Rozstrzelano mieszkańców wioski /tamże pomnik/ a aresztowania objęły cały obwód Brodnica /przeszło 70 osób/

A. Bekter należała do sekcji sanitarnej WSK, której kierowniczką była Irena Wiwatowska.

Źródło: Relacje S. Dzięgielewskiego, B. Gacy i wielu innych

Stefania
Bekter Aleksandra ps "Czarny Anioł", nie zamężna, pielęgniarka
ur. ... córka i Joanny z d.
zamieszkała w czasie okupacji w wsi Pokrzydowo koło Brodnicy
zamordowana 30.12.1944 r. w więzieniu w Brodnicy (?)

Pielęgniarka szpitala niemieckiego
W związku z działalnością grupy desantowo-rozpoznawczej "Pomorze" L.W.P.
przeprowadziło Jagdkommando w końcu grudnia 1944 r. pacyfikację okolic
lasów brodnickich. W czasie rewizji w Pokrzydowie znaleźli u A. Bekter
duży magazyn WS* materiałów sanitarnych /jeden z kilku punktów przygo-
towawczych dla szpitala polowego obwodu Brodnica na okres "Burzy"/. Roz-
strzelano mieszkańców wioski /tamże pomnik/ a aresztowania objęły cały
obwód Brodnica /przeszło 70 osób/

A. Bekter należała do sekcji sanitarnej WSK, której kierowniczką była
Irena Wiwatowska.

Źródło: Relacje S. Dzięgielewskiego, B. Gacy i wielu innych

*Była również Niemiec /insp. do ASE w Soborynie 1942-44
jako zakładowa zakwaterowana w szpitalu
Bambrowskim (nos. 174) przysięgła z Gestapo do j. Cyrtklat i wskazała
jako konspiracyjną*

Strona 5
Aneks I strona 1

Notki biograficzne uczestniczek konspiracji wojskowej na terenie
inspektoratu rejonowego Brodnica ZWZ - AK

B e k t e r Stefania Aleksandra, "Czarny Anioł" /ok. 1912 - I 1945/

Córka rolniczki Joanny Bekter z Pokrzydowa pow. Brodnica, z zawodu pie-
lęgniarka. W czasie okupacji pracowała w szpitalu brodnickim. Zaprzy-
siedzona do sekcji sanitarnej ^{obrochy Brodnica AK} VSK. Gromadziła materiały sanitarne w
gospodarstwie matki w Pokrzydowie, gdzie przygotowano punkt opatrun-
kowy na okres powstania zbrojnego. Aresztowana 30 XII 1944 r., przebywała
w więzieniu brodnickim do 19. I. 1945 r. Zamordowana w nieznanych okoli-
cznościach wraz z transportem 500 więźniów w czasie marszu ewakuacyj-
nego z więzienia bydgoskiego, prawdopodobnie w lasach nakielskich.

J: K: 888/2363 Pom

Brodnice

Bebter Stefania Aleks.

v. Party informacyjne

k. 22

5.22.6.25
Pomorie

Sluz - SHK.

brodnicar
deputat

gimnazij "Pomorie"

+ Bekter Stefania
"Bravny Sluz"

Bolestan i pocinac u ob. dlogovkovstva ur. 13. III. 1978

nam. Pohryzova

strana
napomeny. 2. 1945 g. g. g.
Pohryzova ob. Brodnica
umijet me ustalane.

1. izvještaj u akht. h. 7. 2. 76 - Bydgoszcz 1978 Ds. 507/68
2 20. VI. 77 r.

Brodnica

Sl. 17.

Brodnica

Brodnica
WSR-AK

+
1945

BEKTERÓWNA STEFANIA

rob. Stancuik poległa w czasie walki ... s. 33

Córka Bolesława - Jany z dyktando rano. w
Brodnicy

W. Krasny, w sekcji sanit. w 512 Obs. AK Brodnia

Żywiła jej siostra Jena

0.22.6.25.

Wzrost _____

202?

Bekker Aleksandra

Nazwisko i imię _____ Nazwisko panienskie _____

"Czarna Anioł"

Pseudonimy _____ Nazwiska okupacyjne _____

Imiona rodz.nazwisk.matki Data i miejs.urodz. _____

Adres obecny _____ Data i miejs.śmierci _____

zróżła i zapisy biograficzne: ed. Jace Bogdan brat

+ Malinowy nr. 45/II Brodnice.

Arsztolowa w gm. Brodnice 1944r. w związku z obywat. ze spado-
 chwiatow. w Brodnicy. Przepadkiem u niej w domu znalaziono
 duży melisz środków sanitarnych. Porzuciła w tym miej-
 scie wózek i gdy obciążona walczyła siłami gwałtownymi

Brodnice M.B.

topionij w wodzie, za zranienia, Aleksandra z dradzi.
mieszko Gazy Haliny i ~~innych~~ koleżanki, Ozimierowej
Franciszki Obi zginęły.

2. ul. Dobrowskiej Skazy z d. Langobekiej im. 10/10 Brodnica.

Pracowała w 1942-44 z grupy sanitariusz. Po zwaleniach
u niej stwierdzono brak sanitariuszek w związku ze sprawą
w Paskowicach (pasyż, walczyki) w których jej rozstrzelano, ~~na~~
miejscu, ona po torturach wydatła Gazy Haliny i Ozimi-
erowej. które zginęły faktem.

3. d. F. Jankowski pacjenci z Bakterijnej choroby na imię
Janina i Helena

+ Bekter Stefania

Brodnica
WSK

Kalendarz 2005 (poc
doba 15.02)

*Jeśli zapomnę o nich, Ty, Boże na niebie,
zapomnij o mnie.*

ADAM MICKIEWICZ

Stefania Bekterówna, ps. Czarny Anioł (ur. 13 III 1918 r.), zam. w Brodnicy, siostra PCK, pracowała w miejscowym szpitalu; w konspiracji w sekcji sanitarnej WSK Obwodu AK Brodnica; aresztowana wraz z siostrą Ireną (ur. 28 II 1921) w pierwszych dniach stycznia 1945 r. po wykryciu w domu matki w Pokrzydowie zapasów materiałów sanitarnych; obie więzione w Brodnicy, a następnie w Bydgoszczy; zginęły po 20 I 1945 r. w „marszu śmierci” w czasie ewakuacji bydgoskiego więzienia.

topionij w wodzie, za zranienia, Aleksandra z dradzi.
mieszko Gazy Haliny i innych kolekcji, Ozimierowicz
Franciszka Obi zginęły.

2. ul. Dobrowskiej Skary z d. Langobekiej im. 10/10 Brodnica.

Pracowała w 192-111 z grupy sanitariusz. Po zrealizowaniu
u niej składowej wach sanitariuszki w związku ze sprawą
w Paskwidzie (pastyż, wacharki) w dniu jej rozstrzelano, na
miejscu, ona po torturach wydana Gazy Haliny i Ozimierowicz.
które zginęły faktem.

3. d. F. Jankowski podlegała z kolekcji innych imię
Janina i Janka

+ Bekker Aleksandra

✓ w osiedlach dzielnic gminie 44 r. powstała illeracy (w czasie obdany me 4-ch spadostroniny, I arcini) - 17 mieszkanicow Pokrydowa, w tym 9 kobiet, a wśród nich matki lub dwoje niepromianicj Bekkeiwiny, i pracownicy os. spółdzielni Produkcyjnej. Podobno w domu Bekkerów mieszkał spow. lekarz, Gaudary, itp., co doprowadziło Niemców na ślad organizacji: A.K. w (Brodnicy,

Rel. dr. Dzięgielewskiego - 17.11.1976 s. 10, 11.

w osiedlach dzielnic gminie 1944 r. - ja drapieżny „wypie” - było w brodnickim mieszkaniu awenturawcy zrosły inwentarz - pow. brodnickiego i nowomiejdzkiego wśród nich wiele kobiet inwentarz z placowosci i sanitarnemu D.K. około połowy stycznia 45 - Niemcomi wzdali myśliwiczki transportem kolejowym do Bydgoszczy, gdzie ślad ich rozinał i nie mogli oni żadną osobę Bydgoszczą wśród nich ^{przebiegła} wzdali do siedziby brodnickiego o nazwie Bekker produkcja z Pokrydowa (10 km. od Brodnicy)

✓

Jk.

Brodnica
AK -PCK"

BEKTER STEFANIA

Sanitariuszka AK razem z Haliną Gacą. Obie pracowały w szpitalu w Brodnicy. Do tej tajnej służby sanitarnej należeli ponadto: dr Wiwatowski z żoną i Ożminowa (Franciszka Oziminowa).

Niemcy ścigając spadochroniarzy, którzy przypadkowo schronili się w stodole rodziców Stefani Bekter w Pokrzydowie, znaleźli podczas rewizji także schowane apteczki. Zaapresztowali Stefanię Bekter i jej siostrę (Marię), a podobno rodziców czy braci rozstrzelali, podobnie jak innych mężczyzn z Pokrzydowa. Uwięzione w Brodnicy kobiety ok. 2.I.1945r. (w związku z "wsypą pokrzydowską") były przekonane - wg rel. Krystyny Kozłowskiej - że to Stefania Bekter załamała się i powiedziała skąd ma apteczkę.

Zr.: rel. wł. Krystyny Kozłowskiej, teczka tejże,
nr K-368, I, k. 7.

MGr czerw. '94

1
2
3. Towarzystwo
Przedmowa
4 + Bekker Aleksandra 5
6 7
8 1939 1945
10 Petyndowa K. Brodziej. 11. Egzekucja zbiorowa
29-30 XII. 1944 r.
w Petyndowie
12. Arch. EZ. przy kostotoczce
Bekker A i J.

+ Bekker Aleksandra
" czarny Aniat "

d/o
d/o

FK
Porodnice

arrest. XII 1944 r
zeginęła 1945

źródło: rel. S. Dzięgiełowskiego, B. Gacy, Wzrusanki

K 35 / 17012
M 28059

1. # A ... AK Brodziejca
 4. Dekter Aleksandra, Stefa - 5 ... Jas. Barowar
 6. "Czarny Anioł" ... 7 ...
 8. ... 9 ...
 10. zam. Pokryłowo (wies) 11. Regina Styr. 45r.
 11a. 1945 ...
 12. Elżbieta Zawacka: Z dziejów Brodziejek AK (III)
 "Biute piaszere p'elsgniarek"
 B. A.S. była wionkinią "PCK". Pnechowpwaia materialy
 opatr. w gospod. rodziców. p'miadaianym na .
 p. opatr. w okresie "Bury" Wersie rewiji
 Nr. ... 82r "Nowosci" werte

Współpraca magistrów, architektów B. A.
Współpraca i stwierdzenie zespołu PChł. A. A. A. A. A. A.
Członek zarządu wiedeński, 16 sierpnia. Magazyn
do 2 abaszy o życie rodzinne i zdrowie grzy-
draki

1939

1945

1945

1945

1945

Brodnica
AK
[STEFANIA]
BEKTER ALEKSANDRA ps. "Czarny Amiel"

Aresztowana przez gestapo brodnickie na przeł. 1944/45r.
nr związku z obłosem, na spadochroniarzy radzieckich.
~~Na skutek jej zeznań~~

Gestapo znalazło u niej w czasie rewizji (przypad-
kiem) magazyn materiałów sanitarnych.

W oknach Bekter rozstrzelano część jej rodziny
na podwórzu domu, siostrę przewlekłą
topiono w wodzie ~~do~~ do wysokości piersi, zęda-
jąc zeznaniami i obiecując wolność.

Na skutek zeznań Bekter a gestapo brodnickie
aresztowało 3. I. 1945r. w Brodnicy Halinę Gacę

Zn. Rel. Bogolama Gacy o Halinie Gacy, teściu
Haliny Gacy, nr K-219, I, k. 2.
14.6. maj '84

vojna brodnice 28.11/1945

Sirota

Brodnice

Zachovnice Bektev

jakoby Termerice insp brodnice

do use

1942-44

vojna T 45A

[druha pametne, to do drite
o jaku zachov y 2 spatele - 22]

verija, use

W. Maatli Zaker

in Brodnice
V. byt me kraske
Prakt. 1940

jaku kpt. AKS

namy oblas to dom, Arnelali

vedrita Samodele 2 Gerapara

mp. G. Blaff

patin Kruvic for st. 17. Syme 2

verte

Medwia, 10 dnuste
altu 30
stawa od Hely

porodnata do Grolatf
pny Gestapowu:
pocini Ty ni podata
mesto (ni ni byly
meldunki)

FUNDACJA
GENERALNA
OKRĘG POMORZE
1939 1945
ELŻBIETY ZAWACKIE

+ 1 2 3 AK
Abn. Porodnica

+ 4 Bakter Aleksandra 5

6 "Czarny Anioł" 7

12 mel. ds. Driquet.
mel. B. Gacy 219 Par

K-

~~Chciał się zobaczyć~~ ^z ~~innych~~ ^{innych} ~~inspektorat~~ ^{inspektorat} ~~Pracowni~~ ^{Pracowni}
~~z~~ ~~odległych~~ ^{odległych} ~~walczących~~ ^{walczących} ~~sił~~ ^{sił}

+ ~~Anna~~ ^{Anna} ~~Kuczyńska~~ ^{Kuczyńska} ~~Rozalska~~ ^{Rozalska}

Brodnica
AK

Stefania Bekter

T.: Antoszewski Kazimierz, Insp Brodnica, M-9,
I, 2/30, 6.

MG 195

odpis Wksan. obw B

Stefanie?

Brodnice

+ BEKTER ALEKSANDRA

Stefanie

"CZARNY ANIDE"

12.9/8 E79
✓

Arch. E2:

- rel. dr. Długoborskiego
- .. innych osób z Brodnicy

gll

dr. Drogoszewska

- w osiedlach dwadzieścia grudnia 1944 - pro swapienij, wyprawy
arendowanio i migrowo w Brodnicy 72 osoby - pro.
Brodniczygo i Nowonickiego, wiod nich wiele kobiet
Jmewainie, Tazewoin i Samichriadu. A K.
- Ono potany stycznia 45 v. niginiomie rozbali mynie-
naini swastrowidain kolepcygn do Bydgoszczy, tam
stad ich napinaj i nie moicita ani jedna osoba.
- Byta niwod nich pracownica wyl. frilegwarka
ze szpitalu Brodnickiego u namichu Bekker, procto-
dusza i Potknydowna (10 km. od Brodnicy).
- w osiedlach dwadzieścia grudnia 44 v. wstrucelki Kicney
17 mierzalnicow Potknydowna, w tym 9 kobiet, a
niwod nich matke, lub siostrę Bekkerowiny, prac-
w. w Brodnicach.

- Podobnie w drugim Beliterain materiałach spow. leżących
banolej itp., w tymczasowym Nieuinon na ślad
organizacji AK w Białymostku.

2. Zawiązanie

W związku z działalnością Grupy Disenters - Korporacji
nazwanej "Pamięć" L.W.P. - Jędrzejewski, poprzez
właśnie w końcu grudnia 1944 w pracy fikcyjnej oboj
larsa białostockich.

W czasie rewizji w Pokrzydowie znaleziono 17 Bełk
dwu maparyn WSK materiałów sanitarnych (jedną
z kilku punktów przygotowanych dla szpitala po-
larski obojdu Białostocka na obszar Białymostku) Rozstrza-
ła wraz z notkami a "wyprze" objęta cały obszar
AK Białostocka. W Pokrzydowie znajduje się pomnik
tam rozstrzała 29/10 XII 1944 r.

17. Bełkter materiały do sekcji WSK obojdu Białostocka
mice, który kierownikiem był + Irene Wawerowska

22

Brooklyn
WSK

Bekter Stefania

diagnostyka lekka i siroolki
opatrunkowe. Pracownia w szpitalu

rob. Antoniowski K. "Stoobier..."
Bibl. APFAK B37
s. 21, 25

dk. 99

Brodnica
AK

BEKTER (STANISŁAWA?) STEFANIA ps. "Czarny Anioł" AK

Bekter była pracownicą szpitala w Brodnicy.
Na terenie gospodarstwa jej rodziców w Pokrzydowie
znajdowała się prowadzona przez nią składnica
materiałów med. zaopatrywana m.in. przez Jana
Kalinieckiego ps. "Medyk".
Aresztowana w okresie: koniec XII.1944- początek
I.1945r. w grupie 13 osób ("tragedia pokrzydow-
ska").

T.: Zakrzewski Jan Edmund, Insp. Brodnica, I/3, 7;
11v;

T.: Zakrzewska Leokadia Zofia, Insp. Brodnica, k.I, 1/5.

MGr 1994

Behter Stkamu' Alchiseudre

Brodevice
AR.

l.m. 1912r., p. 11, "Corny Auidi" p'eljsu'erie z Pokmydwa
pou Brodevice, are st. 30. xii. u. napiviane si kolumni
p'iesnj H. Auidi.

lob T.: Spivciane S. Suroyis skurpo, 7 Hymny... str. 8

HMM-16

Brodnica
AK - „PCK”

(BEKTER STEFANIA) ps. "Czarny Anioł"

Uczestniczka konspiracji AK Inspektoratu Brodnica
tak jak: Irena Langowska, Wanda Cybulska, Maria
Psuty, Halina Gaca, Franciszka Oziminowa, Mirosława
Karbowska, Helena Ronowska, Marta Kosmala, być może
także Aleksandra Siudowska.

T.: Langowska Irena, K-214, k. I/3-4.

MG 194

BEKTER STEFANIA

Hygien. w akt. W.D.B. W. Sygn. 50/69. z protokółu

zamordowanego przez faszystów

w gminie 1944 w okolicy Polkowice obw.

praca na pomoc społeczną

prestiżem siostry Janny Wisniewskiej z d. Bekter i brat
z Jewego Bekter.

w 1949/50 miesiąc w Brodnicy z siostrą Henry, jako

prilsgmarke P.E.K. pracowała w szpitalu u dr. Biraborskiej

Wenclini 202-N. wra z siostrą Henry i Marią gacnie

w domu matki Joanny przed wyjazdem ~~z~~ matki sanitarna

i lekii na powstanie, konychali z nich również spadochroniarze
z grupy desant. „Pellegrini” w okolicy Polkowice. Matka jej Joanna została

W.D.B. W. Sygn. 50/69. z protokółu
W.D.B. W. Sygn. 50/69. z protokółu

na miejscu zastrelone, a siostry wrodne Janina, Agnieszka (14 lat) i brat
Jan, wywiezieni do obozu w Podulicach^{o. i. Wieszca}. Okolo 3 stycznia 1945 r.
spotkanie ich w areszcie gestapo w Brodnicy gdzie byla przesledowana.
Przypuszczalnie z siostrami Stanis ~~z~~ i Giacanką oraz b. licznymi grupami
aresztowanych ~~okolo~~ zostali przewiezieni do Bydgoszczy i zginieli
w marszu śmierci z więzienia Bydgoskiego, lub zabici na
miejscu niemałym.

Brodnica
AK - „PCK”

(BEKTER STEFANIA) ps. "Czarny Anioł"

Pracownica szpitala w Brodnicy, podobnie jak Halina Gaca.

W grudniu 1944r. Niemcy rozpoczęli poszukiwania desantowców z AR w Okolicach Pokrzydowa. Podczas rewizji domu (Stefanii Bekter) znaleziono dużą składnicę materiałów sanitarnych. Rodzinę Bekter rozstrzelano na podwórzu, a ona sama po torturach wydała: Gacankę i Franciszkę Oziminową (pracownicę apteki w szpitalu brodnickim). Wszystkie trzy zbierały materiały sanitarne. Potem aresztowano: Cybulską, M. Karbowską, Kosmałą i Krystynę Kozłowską. Wszystkie zginęły. Najpierw były w areszcie w Brodnicy i w styczniu 1945r. zginęły w transporcie śmierci (transport 300 lub 500 osób).

T.: Łangowska Irena, K-214, k. I/4, 7.

MGr '94

Bekter Stefania A.

